

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

TARPINSTITUCINĖS LIETUVOS DIASPOROS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO DARBO GRUPĖS POSĖDŽIO (NUOTOLINIO) PROTOKOLAS

2022 04 14 Nr. 2
Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. balandžio 14 d., 15:30-17:00 val.

Posėdyje dalyvavę darbo grupės nariai:

Egidijus Meilūnas Kęstutis Vaškelevičius	užsienio reikalų viceministras, darbo grupės pirmininkas; Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės vadovas, darbo grupės pirmininko pavaduotojas;
Arnoldas Abramavičius Ingrida Dačioliienė	vidaus reikalų viceministras; Vytauto Didžiojo universiteto Pasaulio lietuvių universiteto veiklų koordinatorė;
Lina Dusevičienė Dalia Henke Aušra Kukelkaitė Mindaugas Liutvinskas Gytis Oganauškas	VšĮ „LT Diaspora“ valdybos narė, administracijos vadovė; Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė; VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė; finansų viceministras; VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinio direktoriaus pavaduotojas;
Indrė Ramanavičienė	Vyriausiosios rinkimų komisijos Mokymų ir komunikacijos skyriaus patarėja;
Rimvydas Rubavičius Ramūnas Skaudžius Albinas Vilčinskas Audronė Želnienė	Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkas; švietimo, mokslo ir sporto viceministras; kultūros viceministras; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vedėja, darbo grupės sekretorė;
Lina Žukauskaitė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorė.

Kiti posėdyje dalyvavę asmenys:

Dalia Asanavičiūtė Aušra Dumbliauskienė	LR Seimo narė; Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vyr. specialistė;
Laura Dilytė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Ryšių su diaspora skyriaus vedėja
Jurgis Giedrys	Kultūros ministerijos Profesionalios kūrybos ir tarptautiškumo politikos grupės patarėjas;
Aušra Grikevičienė	Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės vadovė;
Vitalija Kardokaitė-Šimanauskienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento Diasporos politikos koordinavimo skyriaus atašė;
Inga Kriščiūnienė	Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus pavaduotoja, posėdyje pakeitusi direktorių Saulių Liausą;
Miglė Lamonovaitė	Jaunimo reikalų agentūros Nacionalinės jaunimo politikos skyriaus vyriausioji specialistė, posėdyje pakeitusi direktorių Joną Laniauską;

Neringa Marozaitė-Rasmussen	Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ministro patarėja, posėdyje pakeitusi ministro patarėją Karolį Žemaitį;
Irena Martinkutė	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginių sprendimų paramos ir tarptautinio bendradarbiavimo grupės patarėja, posėdyje pakeitusi viceministrą Audrių Bitiną;
Mėta Matuzevičienė	Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės patarėja, posėdyje pakeitusi viceministrę Jurgą Greičienę;
Jovita Radžiūnaitė-Kaleininkienė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento l. e. p. Grįžimo į Lietuvą skyriaus vedėja;
Virginija Rinkevičienė	Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Užsienio lietuvių skyriaus vedėja;
Lina Saulėnaitė-Višinskienė	Vyriausybės kanceliarijos Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės patarėja;
Gitana Skripkaitė	Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktoriaus pavaduotoja;
Marija Šaraitė	VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ projektų koordinatorė;
Daiva Vežikauskaitė	Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės patarėja.

1. Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. įgyvendinimo veiksmų plano 2022–2024 m. atnaujintas projektas.

Darbo grupės pirmininkas, užsienio reikalų viceministras E. Meilūnas padėkojo darbo grupės nariams už aktyvų įsitraukimą rengiant Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. veiksmų plano 2022–2024 m. projektą (toliau – veiksmų planas). E. Meilūnas pabrėžė veiksmų plano svarbą ir siekį parengti kokybiškai naują, į pokyčius orientuotą dokumentą, pažymėdamas, kad veiksmų planas buvo apsvarstytas darbo grupėje ir derinamas darbo grupės pogrupių susitikimuose (įvyko 5 pogrupių susitikimai, iš jų 2 skirti švietimo, jaunimo ir sporto, 2 – kultūros, bendruomeniškumo ir komunikacijos, vienas – diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą ir grįžimo į Lietuvą klausimams), taip pat susitikimuose su atskiromis institucijomis. Po aktyvių diskusijų veiksmų planas papildytas naujais veiksmais, kurių skaičius išaugo nuo 154 iki 214 lyginant su pradinio projektu. E. Meilūnas pasidžiaugė, kad iki posėdžio su institucijomis pavyko suderinti daugumą naujų pasiūlymų, liko užbaigti derinti tik Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) kompetencijos srities veiksmus ir pora rodiklių su Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Šį derinimą su minėtomis institucijomis, dalyvaujant Vyriausybės kanceliarijos atstovams, planuojama užbaigti kitą savaitę ir tuomet veiksmų planas bus teikiamas Vyriausybės pasitarimui. Darbo grupės pirmininkas pasidžiaugė, kad į veiksmų plano įgyvendinimą įsitraukė 30 valstybės institucijų ir joms pavaldžių įstaigų ir organizacijų, taip pat 7 savivaldybės, primindamas, kad Globalios Lietuvos programą 2021 metais įgyvendino 21, o Globalios Lietuvos programos pradžioje – 14 valstybės institucijų.

Posėdžio metu akcentuoti klausimai:

1) dėl veiksmų lituanistinio švietimo srityje.

ŠMS viceministras R. Skaudžius pastebėjo, kad planuojama labai daug smulkių veiksmų, kurie yra einamieji darbai, tačiau, siekiant pokyčio, svarbiausias yra finansavimo klausimas. Kol nepatvirtintas 2023–2024 m. biudžetas, ŠMSM negali šiam laikotarpiui planuoti konkrečių veiksmų, bet, žinant finansavimą, su dalimi naujai siūlomų veiksmų galėtų sutikti. R. Skaudžius išreiškė abejones ir dėl siūlomų rodiklių, ypač dėl nuomonės, kad valstybės parama lituanistiniam švietimui yra pakankama. Pasak R. Skaudžiaus, nėra nei vienos srities, kurios atžvilgiu finansavimas būtų vertinamas kaip pakankamas.

ŠMSM Užsienio lietuvių skyriaus vedėja V. Rinkevičienė, papildydama viceministrą, pastebėjo, kad strateginės gairės „Globali Lietuva“, kurių įgyvendinimui rengiamas veiksmų planas, patvirtintos iki 2030 metų, tad įgyvendinančios institucijos turės galimybę jį kasmet tobulinti. Todėl šiame etape siūlytų susitelkti į pagrindinius darbus, siekiant pažangos. V. Rinkevičienė pabrėžė, kad ŠMSM turi derinti veiksmus su planavimo dokumentais: pažangos priemonės tik dabar pradedamos svarstyti, jų finansavimas paaiškės vėliau.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas pabrėžė, kad veiksmų plane siekiama atspindėti institucijų ir organizacijų pagal kompetenciją įgyvendinamą ryšio su diaspora stiprinimo veiklą ir pakvietė ŠMSM atstovus papildomai diskusijai. Užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento direktorė L. Žukauskaitė papildė, kad su Vyriausybės kanceliarijos atstovais yra suderinta, jog veiksmų plane 2023–2024 metų laikotarpiui bus nurodomas asignavimų poreikis ir pakvietė planuoti ambicingai. ŠMSM iš pradžių įrašiusi asignavimų poreikį 2023 ir 2024 m., vėliau jį ištrynė. L. Žukauskaitė, reaguodama į ŠMSM abejones dėl pasiūlytų rodiklių, paprašė ŠMSM pateikti savo siūlymą dėl rodiklio, kuris atspindėtų ŠMSM veiksmų diasporos politikos srityje poveikį.

2) dėl bendradarbiavimo stiprinimo kultūros srityje.

Seimo narė D. Asanavičiūtė ir Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė (PLB) D. Henke referavo į Seimo ir PLB komisijos priimtą rezoliuciją dėl Globalios Lietuvos strategijos įgyvendinimo veiksmų plano projekto, atkreipdamos dėmesį į poreikį stiprinti valstybės dėmesį šiuolaikinės modernios lietuviškos kultūros sklaidai, skatinimui ir plėtrai užsienio lietuvių bendruomenėse bei siūlydamos veiksmų plane numatyti atskiro skyriaus darbui su diaspora įsteigimą Kultūros ministerijoje.

Kultūros viceministras A. Vilčinskas pastebėjo, kad nėra termino „moderni kultūra“ ir siūlė vartoti terminą „profesionali kultūra“, kuri finansuojama per atskirą Lietuvos kultūros tarybos programą, nusistatant atitinkamus projektų finansavimo kriterijus. Veiksmų plano 1.4 skyrius skirtas moderniai tapatybei, kuri formuojama profesionalios kultūros pagalba. A. Vilčinskas sakė, kad naujo skyriaus steigimo klausimu reikia papildomos analizės ir patikino, kad bus ieškoma optimalaus sprendimo, bet klausimas nėra šio veiksmų plano objektas. A. Vilčinskas pastebėjo, kad tai jau yra užfiksuota Seimo ir PLB komisijos rezoliucijoje, o tai yra pagrindas tolimesniems veiksams.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas papildė, kad valstybė skiria daug dėmesio profesionalios kultūros sklaidai per kultūros atašė tinklą, kultūros pristatymuose paprastai dalyvauja ir diasporos atstovai.

3) dėl ir visuomeninių organizacijų įtraukimo į veiksmų planą.

D. Henke pastebėjus, kad veiksmų plane neliko vietos atspindėti valstybės institucijų bendradarbiavimą su visuomeninėmis organizacijomis – PLB ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga (PLJS), darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas atkreipė dėmesį, kad bendradarbiavimas su šiomis organizacijomis ir jų svarba nustatyta Lietuvos diasporos politikos strateginėse gairėse „Globali Lietuva“. E. Meilūnas atkreipė dėmesį, kad į veiksmų planą negalime įtraukti atskirų visuomeninių organizacijų, tuo pačiu pabrėždamas bendradarbiavimo su PLB ir PLJS svarbą ir tęstinumo užtikrinimą, įskaitant per projektingą veiklą.

Į PLJS valdybos pirmininko R. Rubavičiaus pastebėjimą, kad veiksmų plane yra įrašyta visuomeninė organizacija – Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS), L. Žukauskaitė informavo, kad Krašto apsaugos ministerija pateikė informaciją, kad kai kuriuos veiksmus įgyvendins bendromis pastangomis su Lietuvos šaulių sąjunga (papildoma informacija: LŠS veikia pagal LR Seimo priimtą LŠS įstatymą ir krašto apsaugos ministro tvirtinamą Statutą).

4) dėl internetinio balsavimo.

Seimo narė D. Asanavičiūtė teiravosi dėl Seimo ir PLB komisijos rezoliucijoje išdėstyto siūlymo įtraukti papildomą veiksma dėl internetinio balsavimo siekiant, kad būtų laiku atliktos visos numatytos procedūros sėkmingam internetinio balsavimo įgyvendinimui. Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas sakė, kad pirmiausia reikia atlikti pirmą žingsnį – galimybių studiją dėl internetinio balsavimo informacinės sistemos sukūrimo, kas yra numatyta veiksmų plane, ir tuomet bus galima atlikti kitus žingsnius.

5) dėl veiksmų pilietinio pasipriešinimo srityje stiprinimo.

VšĮ „LT Diaspora“ valdybos narė L. Dusevičienė, referuodama į valstybės rengiamą Piliečių pasipriešinimo strategiją, pastebėjo, kad klausimas labai aktualus ir Lietuvos piliečiams užsienyje, todėl matytų poreikį šiuo elementu papildyti veiksmų planą. D. Asanavičiūtė sakė, kad rytoj Seime šiuo klausimu vyks klausymai diasporos įsitraukimo tema, gauti 3 visuomeninių organizacijų pasiūlymai ir pastebėjo, kad visuomeninių organizacijų terminas apima ir užsienio organizacijas.

D. Henke priminus apie leidinio pilietinio pasipriešinimo tema poreikį užsienio lietuvių bendruomenėms, L. Žukauskaitė pasidžiaugė aktyviu Krašto apsaugos ministerijos įsitraukimu: yra net trys veiksmai, susiję su šia sritimi. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį į veiksmų plano punktą 2.3.5.1. – informuoti diasporą apie nacionalinio saugumo ir gynybos politiką, galimybes prisidėti prie valstybės gynybos ir pilietinio pasipriešinimo.

6) dėl ekonominio įsitraukimo skatinimo.

VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė A. Kukelkaitė teiravosi dėl galimybės į veiksmų planą įtraukti naujus pasiūlymus ekonominio įsitraukimo skatinimo dalyje, kuriuos prieš posėdį atsiuntė Užsienio reikalų ministerijai. L. Žukauskaitė pastebėjo, kad kai kurie pasiūlymai jau yra įtraukti į veiksmų planą kaip platesnių veiksmų sudėtinė dalis. Kai kuriems kitiems siūlymams išgryninti reikėtų papildomos diskusijos, todėl, L. Žukauskaitės manymu, būtų tikslingiausia juos aptarti rengiant kitų metų veiksmų plano projektą, įvertinus, kuri institucija galėtų įgyvendinti siūlomus veiksmus ir skirti asignavimus. A. Kukelkaitei pastebėjus, kad kai kurie siūlymai priskirtini Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (EIM) kompetencijai, EI ministro patarėja N. Morozaitė-Rasmussen pakvietė atsiųsti siūlymus. EIM juos apsvarstytų ir galbūt kai kurie jų net nereikalaus atskiro finansavimo arba galės būti apjungti su kitais veiksmais. Darbo grupės pirmininkas paprašė EIM susiderinti pozicijas su VšĮ „Global Lithuanian Leaders“.

7) dėl grįžimo į Lietuvą veiklos koordinavimo.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas atkreipė dėmesį į naujausius statistinius duomenis – 2021 m. iš Lietuvos išvyko 17666, atvyko 17799 asmenys ir pasidžiaugė jau keletą metų iš eilės vyraujančia teigiama tendencija, kad į Lietuvą grįžta daugiau piliečių, nei išvyksta. L. Žukauskaitė informavo, kad Vyriausybė 2022 m. balandžio 6 d. posėdyje pritarė Užsienio reikalų ministerijos nuostatų pakeitimui, priskiriant papildomą funkciją dėl informacijos teikimo Lietuvos diasporai aktualiais grįžimo ar atvykimo į Lietuvą gyventi, studijuoti, dirbti klausimais vieno langelio principu organizavimo. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad bus steigiamas įvairių institucijų ekspertų grupė, skirta institucijų vykdomų veiksmų, skatinančių ir padedančių sugrįžti į Lietuvą, aptarimui.

8) dėl diasporos pasiekiamumo didinimo.

Teisingumo ministerijos Teisėkūros politikos grupės patarėja M. Matuzevičienė pasiūlė prie veiksmo „Informacinio kanalo išvykstantiems gyventi iš Lietuvos sukūrimas ir įveiklinimas“ (4.1.2.1 punktas) įtraukti ir Vidaus reikalų ministeriją (VRM) kaip atsakingą instituciją, jei būtų svarstomas išvykimo deklaracijos keitimas ar kitos diasporos pasiekiamumo didinimo alternatyvos. VRM Migracijos politikos grupės patarėjos D. Vežikauskaitės teigimu, pagal Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymą VRM kartu su Migracijos departamentu yra atsakinga už užsieniečių gyvenamosios vietos deklaravimo klausimus ir yra tik duomenų teikėja, bet ne duomenų tvarkytoja ar susijusių teisės aktų rengėja, todėl abejoja dėl būtinybės prie atsakingų institucijų įrašyti ir VRM. Kartu ji pabrėžė, kad VRM pagal kompetenciją visuomet prisijungia derinant reikalingus teisės aktus. Darbo grupės pirmininkas pasiūlė susiderinti pozicijas atskirame suinteresuotų institucijų susitikime.

Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas apibendrino diskusiją, pažymėdamas, kad balandžio 18 d. savaitę planuojama su institucijomis užbaigti derinti dar nesuderintus veiksmus ir tuomet veiksmų planas bus teikiamas Vyriausybės pasitarimui. Vyriausybei pritarus, veiksmų planas bus tvirtinamas užsienio reikalų ministro įsakymu.

2. Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. veiksmų plano N metų įgyvendinimo, stebėsenos, atskaitomybės ir N+2 metų plano rengimo tvarkos aprašas.

URM Globalios Lietuvos departamento direktorė L. Žukauskaitė pristatė parengtą Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. veiksmų plano rengimo, įgyvendinimo stebėsenos ir atskaitomybės tvarkos aprašą, kuris reikalingas siekiant strateginių gairių „Globali Lietuva“ koordinuoto ir veiksmingo įgyvendinimo. Tvarkos aprašas nustato terminus ataskaitų teikimui ir veiksmų plano rengimui bei tvirtinimui. L. Žukauskaitė pastebėjo, kad procesas

turėtų būti aiškūs, jis nesiskiria nuo kitų tarpinstitucinių veiklos planų rengimo ir ataskaitų pateikimo procesų. Jokių pastabų ar klausimų raštu dėl tvarkos aprašo nėra gauta. L. Žukauskaitė pažymėjo, kad veiksmų plane numatyti uždavinių ir veiksmų rodikliai išlieka lankstūs, o ataskaitos pateikimas metų pabaigoje turėtų palengvinti veiksmų planavimą. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad vadovaujantis tvarkos aprašo projektu ir jame numatytais terminais, jau dabar turėtume pradėti veiksmų plano rengimą 2023–2025 m.

PLB pirmininkė D. Henke teiravosi, kodėl pateiktame tvarkos apraše nėra įtraukta nuostata, kad visų projektų konkursų rezultatai būtų skelbiami iki kovo 1 d., nes bendruomenėms svarbu kuo anksčiau žinoti jų bendruomenei svarbių valstybinių švenčių ir jų renginių finansavimo galimybes.

Atsakydama į klausimą L. Žukauskaitė sakė, kad klausimas yra svarbus, bet tai nėra šio veiksmų plano objektas. L. Žukauskaitė atkreipė dėmesį, kad veiksmų plane yra numatyta sukurti efektyvią projektinių veiklų konkursus organizuojančių valstybės institucijų tinklą, įskaitant informacijos mainus bei rekomendacinio projektų konkursų vykdymo tvarkos aprašo parengimą. Šiame dokumente bus siekiama efektyviai suplanuoti ir apibrėžti projektinių veiklų konkursų finansavimo, vykdymo ir ataskaitų teikimo etapus bei rekomendacinius terminus.

3. Kiti klausimai.

3.1. LR Seimo narė D. Asanavičiūtė teiravosi, kada planuojama numatyti kriterijus, pagal kuriuos nuo 2023 m. bus finansuojamos lituanistinės mokyklos. ŠMSM Užsienio lietuvių skyriaus vedėja V. Rinkevičienė teigė, kad, vadovaujantis Švietimo įstatymu, bendrieji iš valstybės biudžeto finansuojamų lituanistinio švietimo programų kriterijai nustatomi švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu. V. Rinkevičienė atkreipė dėmesį, kad veiksmų plano 1.1.2.5 veiksmas numato parengti ir Vyriausybės nutarimu patvirtinti valstybės biudžeto lėšų, skirtų lituanistinio švietimo įstaigoms užsienyje lituanistinio švietimo programoms vykdyti skyrimo, apskaičiavimo ir panaudojimo tvarkos aprašą. Tuo tikslu yra sudaryta ŠMSM darbo grupė (dalyvauja du PLB atstovai), kuri rengia Vyriausybės nutarimo projektą ir tikisi jį gegužės mėnesį pateikti derinimui. Planuojama, kad Vyriausybės nutarimas bus patvirtintas rudenį.

3.2. PLB pirmininkė D. Henke teiravosi, kada planuojamas Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisijos posėdis, kuriame bus pristatomas veiksmų planas ir kada bus žinoma posėdžio darbotvarkė. Darbo grupės pirmininkas E. Meilūnas sakė, kad posėdžio datą reikia suderinti su Ministre Pirmininke ir kai tik data ir darbotvarkė bus žinoma, komisijos nariai bus informuoti.

3.3. PLJS valdybos pirmininkas R. Rubavičius teiravosi, kokios dar veiklos numatomos Tarpinstitucinei Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimo darbo grupei. E. Meilūnas sakė, kad Lietuvos diasporos politikos strateginės gairės „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. ir jų įgyvendinimo veiksmų planas apima visus klausimus, susijusius su valstybės ir diasporos ryšio stiprinimu. Jei darbo grupės nariai turėtų kitų idėjų, pasiūlymai visada laukiami.

Darbo grupės pirmininkas

Egidijus Meilūnas

Rengė:

A. Želnienė, +370 706 52514, audrone.zelniene@urm.lt

A. Dumbliauskienė, +370 706 52574, ausra.dumbliauskiene@urm.lt

V. Kardokaitė-Šimanauskienė, +370 5 259 2234; vitalija.kardokaite-simanauskiene@urm.lt